№ 2 ՈՒՐԲԱԹ, 4 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1913

ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՈՒՐԲԱԹ, 4 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 2

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տէլէֆօն № 67.

Ի ՎԱՃԱՌ ԵՆ ՀԱՆՎԱԾ
ՆՈՐ ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ
ՄԱՅԵԱԿ
25 հատը—15 կոպ., 10 հատը—6 կոպ.
„ԿՈՄԻՏԱ" ԸՆԿ.
— ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ: —
(և. ու.) 986. 0—4

ԱՅՍՕՐ, ուրբաթ, յունվարի 4-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին
ԳԱՅԻԱՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ կայանալու է ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ
փիլիսոփայութեան դօկտոր Տիգրան Մարգարեանը դասախօսելու է
ԱՐԴԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՆ» մասին.
(առ.) 2. 1—1

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկ. Խորհուրդը,
յայտնելով որ առաջիկայ Նոր Տարվա և Ծննդեան տօների առիթով շնորհակալութեամբ ընդունում է ԱՂՔԱՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՆՈՒԷՐՆԵՐ դրամով, մթերքներով և շորով, ամեն օր առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 2-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը Ընկերութեան գրասենեակում (Արաս-Արադեան հրապարակ, № 7, սեփ. տուն), խոնարհաբար խնդրում է բարեսիրտ ունեւորներին օգնութեան հասնել թշուառներին: Ընդունվում են նաև նուիրատւութիւններ տօների այցելութիւնների փոխարէն:
(.4) առ. 982. 2—2

ԾԽԱԽՈՏ
15 հատը
6 կոպէկ:
ծխախոտա-
գործարան
„ՄԻՐ"
(կ. չ. ու.)

Փորձեցէք ծխել „ԱՆԻ"

ԱՆԻՆ միշտ պատրաստվում է լաւագոյն թիւթիւնից
Պահանջեցէք ամպայման
ԱՄԵՆ ՏԵՂ:
առ.

ԾԽԱԽՈՏ
25 հատը
10 կոպէկ:
ծխախոտա-
գործարան
„ՄԻՐ"
936. 50—9

Գրական-Գեղագիտական
Սալօն
ԱՅՍՕՐ, ուրբաթ, յունվարի 4-ին, Գրական-Գեղագիտական Սալօնի հերթական jour-fixe ը նուիրված է, «ԱՂԲԻՒՐԻ» 30 ամեակի առիթով, «Աղբիւրի» աշխատակիցներին և կը նայանայ հանդէս
արուեստագէտների, գրականագէտների, գեղագէտների, լրագրողների, «Աղբիւրի», «Տարազի» բաժանորդների եւ նրանց ընտանիքների համար
I
ԿԱԲԱՐԷ ԲԵՐԿՐԱՆՔ
Երեխաների համար, երեկ. ժամը 6—9-ը և
II
ԿԱԲԱՐԷ ԿՇՏԱՄԲԱՆՔ
Հասակաւորների համար երեկ. ժամը 9½-ից մինչև առաւօտեան ժամը 3-ը:
Խնդրվում է թէ երեխաներին և թէ հասակաւորներին շնորհ բերել իրանց ծննդավայրերի (տեղական) և պատմական զգեստներ: Ստանալ «Աղբիւրի» խմբագրութիւնից մուտքի (ձրի) տոմսեր, նրանք, որոնք սեզօնի սկզբին չեն ստացել հրաւէր:

ԲԺԻՇԿ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՆԱԲԱԹԵԱՆ
Ընդունում է հիւանդներ կանանց և մանկաբարձութեան վերաբերեալ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. ժամը 5—6-ը:
Հասցէն՝ Բոտիշչէվսկայա № 1.
առ. (կ. ե. հ.) 4. 100—1

Բերլինի համալսարանի
ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ
Ներքին հիւանդութիւններ՝
առանձնապէս կրծքի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի:
Բժշկութիւն նաև տուբերկուլինով, ԲՐԳԻԻ պլէպա-լատներով և էլեկտրականութեամբ:
Ընդունելութիւնը ամեն օր, ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ
առաւօտեան ժամը 9 12-ը և երեկոյեան ժամը 5—7-ը:
Սոլոլակ, Բէհբութեան փող. № 23 (անկիւն Գանովսկայա): Հեռախօս 7—92.
(ա.օ.) առ. 699. 100—84

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

«Մշակի» ներկայ տարվայ այն բաժանորդները, որոնք գտնվում են Թիֆլիսից դուրս և լրիւ վճարած ունեն տարեկան բաժանորդավճարը, խոստացված պրէմիաները կը ստանան ներկայ յունվարի վերջերին կամ փետրվարի սկիզբներին.

Թիֆլիսի տարեկան բաժանորդները ստանում են պրէմիաները բաժանորդագրվելիս:

Իսկ այն բաժանորդները, որոնք մաս մաս են վճարում բաժանորդավճարը՝ կը ստանան պրէմիաները այն ժամանակ, երբ կը լրացնեն տարեկան բաժանորդավճարը 10 րուբլին.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԵՐԹԸ

Եթէ հարց տալու լինէք եւրոպական քաղաքագէտներին, թէ արդեօք կայ հայկական հարց քաղաքական աշխարհում.

— Կայ,—կը պատասխանեն քաղաքագէտները.—կայ այդպիսի հարց և նա ունի իր շատ տխուր պատմութիւնը. վերջապէս նա պաշտօնապէս մտել է միջազգային պայմանագրութիւնների մէջ, Բերլինի դաշնագրի մէջ:

Կայ, անկասկած կայ:

Այդ չեն հերքում:

Գուցէ և ցանկանային հերքել, բայց անկարող են. Հայկական հարցը 300.000 անձի կեանքի գնով բեռնված է միջազգային ակտերին. Նա դժոխային աքհաւիրքներով և սարսափելի աւերումներով գրաւել է միջազգային քաղաքականութեան էջերը:

Այո, հարցը կայ, այդ չեն կարող բացասել:

Բայց տուէք երկրորդ հարցը թէ արդեօք երբ է գալու այդ հարցի հերթը:

Անա այդ հարցի պատասխան չէք ստանայ այնքան բաւարար, որ պարզորոշ եզրակացութիւն անէք.

— Հերթը այս անգամ բռնված է ուրիշ հարցերով,—ասում են քաղաքագէտները.—հայկական հարցի համար նպաստաւոր չեն պայմանները այն աստիճան, որ կարելի լինէր ապահով կերպով ձեռնարկել նրա լուծման, բայց նրա հերթը գալու է, այո, անպատճառ գալու է և այն էլ գալու ճակատագրական անխուսափելիութեան ույժով. Գալու է, գալու, գուցէ շուտ, գուցէ և փոքր ինչ ուշ, նայած արտաքին հանգամանքներին և զանազան պատահարներին:

Անորոշ է.

Եւ դա սոսկալի է:

Այնպիսի խնդիրներ, ինչպէս հայկական հարցն է, չեն կարող անորոշ վիճակի մէջ լինել: Դա շատ վտանգաւոր և պատասխանատու դրութիւն է.

Եւ հասկանալի է թէ ինչու:

Հայկական հարցը Թիւրքիայի համար եղել է անախորժ մի խնդիր, որի վերաբերութեամբ նա միշտ բացասական դիրք է բռնել: Այդ հարցի յարուցումը մի քանի անգամ շատ թանգ է նստել հայերի վրա, որովհետև թիւրքահայերը անպաշտպան բողոքներից և պահանջներից յետոյ թողնվել են օսմանեան կամայականութեան բռնատիրքների տակ և դաժան են գնացել վրէժխնդրական մասսայական արտայայտութիւններին:

Եթէ Թիւրքիան լինէր մի երկիր, որտեղ մարդկանց անձնական ապահովութիւնը երաշխաւորված լինէր օրէնքի հաստատուն եղանակով, կարելի էր, անշուշտ, հանգիստ կերպով լսել, թէ հերթը դեռ չէ հասել և կը գայ իր ժամանակին. Բայց շատ յաճախ այնքան անելի կերպով երբեր դառնում են, գազանային կրքերը եռ են գալիս, որ հերթի սպասելու խնդիրները օդն են ցնդում, որովհետև սարսափները հերթերի չեն սպասում և յայտնվելով իբրև անակնկալներ՝ տակն ու վրա են անում ամեն մի խորհուրդ խօսք սպասելու, համբերելու և տոկալու մասին:

Վաղուց եկել են հերթերը և՛ այն, մի քանի անգամ:

Եւրոպական քաղաքագիտութիւնը պարտաւորութիւններ է յանձն առել հայկական հարցի առիթով և խոստացել է տուել, որ նա կը ձեռնարկի նրա դրական և բաւարար լուծմանը առաջին յարմարաւոր դէպքին.

Միթէ բալկանեան տագնապը անգամ յարմարաւոր առիթ չէր և հերթը չէր հասել:

Ի հարկէ հասել էր:

Բայց միջազգային մաքառումները և մանաւոր հաշիւները մոռացնել են տալիս ամեն մի հերթ, ամեն մի խոստում:

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

31 դեկտ., 1 և 2 յունվարի

Պետերբուրգ.—Թագաւոր Կայսրին ներկայացաւ բուլղարական մինիստր Տէօդորովը:

Պետերբուրգ.—Ներքին գործերի մինիստրութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաներին ընդունելու ժամանակ մինիստր Մակլակովը ասաց. «Թագաւոր Կայսրի կամքով ես նշանակվեցի ներքին գործերի մինիստր. Ես խորապէս զգում եմ, թէ ինչպէս դժուար է և բարդ իմ պարտականութիւնը. գիտեմ, թէ ինչպէս մեծ է իմ պատասխանատուութիւնը նրա աջողութեան համար ի դիմաց իմ Կայսրի և հայրենիքի: Իմ բոլոր ույժերը, իմ բոլոր կարողութիւնը, իմ բոլոր կամքը ես կը նուիրեմ ինձ յանձնված գործին. սակայն ինձ անհրաժեշտ է, որ մենք ամենքս անկեղծօրէն միանանք ընդհանուր գործում: Մեր բոլորի նպատակը մի է լինելու—ամրապնդել պետական իշխանութիւնը, ուժեղ, բարեացակամ, հանգիստ իշխանութիւնը մինչ այնպիսին, որ հաւատացած է ինքն իրան, իր սրբազան գործին, մի իշխանութիւն, որպիսին աշխատում է մեծ Ռուսաստանի բազմամիլիոն ազգաբնակութեան բարեկեցութեան համար. իսկ այդ նպատակին տանող ուղին մի է և ուրիշ էլ չէ կարող լինել. դա օրէնքն է, որ հաստատում ու վաւերացնում է Նորին Կայսերական Մեծութիւնը: Ճանաչելով արդէն ձեզանից շատերին, ես հաւատում եմ, պարոններ, որ այդ ճանապարհի վրա մենք բոլորեքեանքս կը միանանք կենդանի, արագ ու մշտական աշխատանքի մէջ, սրբագործված երդումով, ոգեւորված դէպի մեր Մեծ Թագաւորը տածած անսահման նպատակութեամբ».

Պետերբուրգ.—Մոնղոլական դեսպանութիւնը լիակատար կազմով այցելեց արտաքին գործերի մինիստրին: Ընդունելութիւնը տևեց կէս ժամից աւելի:

Տէօդորովը և Բոբչևը այցելեցին հոֆմէյստէր Սազոնովին:

Ստոկհոլմ.—Բացվեց ռիկստագի նըստաշրջանը: Թագաւորը նշանակեց նախագահ և փոխ-նախագահ վերին պալատում աջակողմեան Աֆզելիուսին և ձախակողմեան ֆօն-Ֆրիզէնին, ստորին պալատում բարօն Ֆօնգէյէրստոնին և Տէլբէրգին, երկուսն էլ ձախակողմեաններ:

Բուդապեշտ.—Ունգարիայում կայացան սօցիալ-դեմօկրատական 30 միտինգներ, որոնք վճռեցին յունվարի 16-ին սկսել բողոքի ընդհանուր գործադուլ ընդդէմ ընտրողական բարենորոգման:

Տօկիօ.—Նոր պայթում եղաւ Իւբարի քարածխային հանքերում. Զոհվեցին 60 մարդ. Անցեալ տարի 2 պայթումին այնտեղ սպանվեցին աւելի քան 400 մարդ:

Մադրիդ.—Թագաւորը հրաւիրեց պալատ հանրապետականների պարագլուխ Ասկարատէին և քննեց նրա հետ սօցիալական հարցը: Թագաւորը կամենում է ծանօթանալ զանազան տեսակէտների հետ՝ իրան հետաքրքրող քաղաքական հարցերի առիթով, բոլոր կուսակցութիւնների աչքի ընկնող քաղաքական գործիչների հետ զրուցելով: Ասկարատէի հետ խօսելու ժամանակ Թագաւորը խօսեց յօգուտ բանւորների ապահովագրութեան, յօգուտ կրօնական լիակատար ազատութեան, յօգուտ լուսաւորութեան զարգացման լիբերալ ոգով: Լիբերալ լրագիրները Թագաւորի գործելակերպի մէջ տեսնում են Սպանիայի վերածնման գրաւական: Աջակողմեան մամուլը հրաւիրում է կաթոլիկներին կուռ պատրաստվել ծայրայեղ ձախակողմեանների դէմ:

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. գործ.)

1 և 2 յունվարի

Պարիզ.—Ձախակողմեան դեմօկրատական ֆրակցիայի սենատօրների ժողովը, ցաւելով որ կառավարութիւնը այնպէս երկար ժամանակ հանդուրժեց Միլէրանի րէակցիօն քաղաքականութեանը, ոչ մի բանաձև չընդունեց Կլէմանսօյի այն յայտարարութիւնից յետոյ, թէ կառավարութեան վարմունքը դատապարտել կարող է միմիայն ազգային կօնգրէսը.

Պարիզ — Պարլամենտական նստաշրջանը բացեց աւագագոյն պատգամաւոր Պասսին, որ ողջոյնի ճառի մէջ մատնանշեց, թէ ինչպիսի պէտք է լինի հանրապետութեան պրեզիդենտի դերը, այսինքն պրեզիդենտը պէտք է ազգային ինքնապաշտպանութեան հոգսը յանձնէ ոչ թէ քաղաքականութեամբ պարապողներին, այլ հայրենասէրներին (ազմուկ ձախից): Հռետորը յոյս ունի տեսնել Ֆրանսիային միացած ազգային պաշտպանութեան համար, Եւրոպային միացած խաղաղութեան համար: Պալատի նախագահ ընտրվեց Դէշանէլը 345 ձայնով ընդդէմ 190-ի. Սօցիալիստ Վայեանը ստացաւ 161 ձայն.

Սենատում նստաշրջանը բացեց աւագագոյն սենատօր Պիւկէն. Հռետորն ասաց. «Ազգը կարող է իր դրութիւնը մեծ պետութիւնների շարքում պահել միայն յենվելով իր անխախտելի արիութեան և ազգային ինքնագիտակցութեան վրա»: Սենատի նախագահ վերստին ընտրվեց Դիւբօստը 221 ձայնով ընդդէմ 51-ի.

Լիւքսէմբուրգի պալատում հանրապետական կուսակցութիւնների անդամների ընդհանուր ժողովում պարլամենտի 748 անդամի մասնակցութեամբ մատնանշվեցին թեկնածուներ հանրապետութեան պրեզիդենտի պաշտօնի համար. 633 ձայնից ստացան Պուանկարէն՝ 180, Պամսը՝ 174, Դիւբօստը՝ 107, Դէշանէլը՝ 83 Րիբօն՝ 52.

Պուանկարէն ինտէրվիուի ժամանակ յայտնեց, թէ ինչպէս էլ որ դասաւորվեն հանգամանքները, նա կը դնէ իր թեկնածութիւնը Վերսայլի ազգային ժողովում.

Դիւբօստը հրաժարվում է հանրապետութեան պրեզիդենտ թեկնածութիւնից յօգուտ Պամսի, Դէշանէլը անպայման հրաժարվում է. Րիբօն վերցնում է իր թեկնածութիւնը կորկնակի քուէարկութեան ժամանակ, բայց պահում է գործողութեան ազատութիւն.

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ Գործ.)

1 և 2 յունվարի

Թաւրիզ.—Սիփէհդարը պաշտօնապէս տեղեկացրեց ռուսաց գեներալ-հիւպատոսարանին, որ նա տալով հրաժարական հիւանդութեան պատճառով՝ մեկնում է Եւրոպա և ամեն պատասխանատուութիւն իրանից վերցնում է գալիք դէպքերի համար.

Լոնդոն.—Համայնքների պալատ. Պատասխանելով տրված հարցին, Գրէյը յայտնեց որ բրիտանական կառավարութիւնը անցեալ դեկտեմբերին պարսից կառավարութեանը առաջարկեց աւանս 15 000 ֆունտ Պարսկաստանի ֆինանսական պէտքերի համար: Ապա Գրէյը կարծիքներ յայտնեց Հարաւային Պարսկաստանում ժանդարմերիան ուժեղացնելու մասին. Նրա գործողութիւնները շվէդացիների ղեկավարութեամբ, դատելով ստացված տեղեկութիւններից, թողնում են նպաստաւոր տպաւորութիւն:

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 յունվարի

Լոնդոն.—Բուլղար-ռումինական բանակցութիւնները շարունակվում են:

Ցերեկով կայացաւ դեսպանների խորհրդակցութիւն:

«Թայմսը» հաւատացած է, որ Եւրոպան կը խափանէ պատերազմը Բուլղարիայի և Ռումինիայի միջև:

Րէյտէրը տեղեկացնում է, որ Կ. Պոլսում դեկտեմբերի 31-ին ազգային խորհրդակցութիւնը որոշել է շարունակել պատերազմը, որպիսի հանգամանքը կը դրդէ թիւրք լիազօրներին մեկնել Լոնդոնից այսօր: Գործակալութեան թղթակիցը հեռագրում է, թէ թիւրքերի մեկնելը այնքան էլ հաւանական չէ: Եթէ այդ էլ լինի, դա չի կանխորոշի վերջնական վախճանը, որ ամբողջապէս կախված է մեծ պետութիւնների միացեալ գործողութիւններից:

Րէյտէրի տեղեկութիւնների համաձայն, վեհաժողովի այսօրվայ նիստում որոշված է, որպէսզի մեծ պետութիւնների նոտան Բ. Դրանը յանձնելու հետ միաժամանակ յանձնվի նաև դաշնակից պետութիւնների նոտան հաշտութեան բանակցութիւնները խզելու մասին, կազմված այն մտքով, որ նոտան իր ույժի մէջ կը մտնի սոսկ այն դէպքում, եթէ Թիւրքիան մերժէ մեծ պետութիւնների նոտայում պարունակվող ցուցումները. Այնուհետև որոշված է երկու նոտաները յանձնելու հետ միաժամանակ պատուիրագրել գործող զօրքերի հրամանատարներին վերջ դնել զինադադարին:

Բերլին.—Պ. Հ. Գ. թղթակցին հա-

ւասախ աղբիւրից տեղեկացնում են, որ դեսպանների նօտան Բ. Դրանը յանձնելը մի փոքր յապաղեց այն պատճառով, որ պետութիւններից ոմանք առաջարկեցին դարձեալ փոխել նօտայի բնագիրը, մեղմելով նրա ձևական կողմը։ Տեղիս քաղաքական շրջաններում հաւատացած են, որ մեծ պետութիւնների ջանքերը խաղաղութիւնը պահելու՝ կը պսակվեն աջողութեամբ։

—

Լօնդօն.—Դեսպանները իրանց նօտան չը յանձնեցին Բ. Դրանը՝ սպասելով Թիւրքիայի պատասխանին մեծ պետութիւնների նօտայի դիմաց։

Գրէյի նախագահութեամբ և մեծ պետութիւնների բոլոր ներկայացուցիչների ներկայութեամբ սկսվեց դեսպանների խորհրդակցութիւնը։

—

Ռուսխուք.—Այս օրերս Դիբրի, Պրեզրէնի և Դիակօվօյի երևելիները հեռագրով խնդրեցին մեծ պետութիւններին չը մտցնել այդ տեղերը ապագայ Ալբանիայի մէջ։

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

2 յունվարի

Ռուսխուք.—Հերքվում են անգլիական մամուլում տպված բոլոր տեղեկութիւնները սերբիական զօրքերի խստութիւնների մասին։

—

Սօֆիա.—Արքայազներ Բօրիսը և Կիրիլը մեկնեցին Մուստաֆա-փաշա։

—

Սօֆիա.—Բօլգարական հեռ. գործակալութիւնը հերքում է կտրուկ կերպով այն տեղեկութիւնները, թէ իբր բօլգար զօրքերը բռնութիւններ են գործում իրանց գրաւած տեղերում։

—

Սօֆիա.—Ֆէրդինանդ Թագաւորը և մինիստրները կէս գիշերին մեկնում են Մուստաֆա-փաշա, ուր հանդիպելու են գեներալ Սաւօվին։

—

Կ. Պօլիս.—Քաղաքը հանգիստ է և կենդանացած։ Զինուորական դրութիւնը զգալի չէ։ Քրիստոնեաները տօնում են Նոր-Տարին։ Խօլերան համարեա վերջացել է։ Միայն շրջակայքում նըկատվում են առանձին դէպքեր։

Ռումինական մինիստր Ֆիլիպեսկօն մեկնեց Բուխարէստ։ Նա մեկնելուց առաջ յայտնեց, որ Ռումինիայի և Թիւրքիայի շահերը համակերպվում են, բայց յատուկ պայմանագրի հարկ չը կայ։

—

Պետերբուրգ.—Ռումինական կառավարութիւնը արգելել է 1913 թ. յունվարի 1-ից մինչև յուլիսի 1-ը թռչել օտարազգի օդագնացներին ռումինական սահմանը, նախազգուշացնելով որ խախտողների նկատմամբ ձեռք կառնվեն ռազմ միջոցներ։ Ազդանշան լինելու է ցերեկով կարմիր դրօշակ, գիշերով կարմիր լապտեր։

—

Բուխարէստ.—Զօրքի անունով տուած Նոր-Տարվայ հրամանի մէջ Թագաւորը հաւատում է, թէ զօրքերը կը հանդիսանան Պլէվնայի, Ռախօվի, Վիտտինի հերոսների արժանաւոր յաջորդները, յիշում է ռուսական ֆելդմարշալութեան նշանը ստանալու մասին և վերջում շնորհակալութիւն է յայտնում կարգապահութեան և անցեալի աշխատանքի համար։ Թագաւորը յոյս ունի, որ, եթէ հարկը պահանջի, զօրքը ամեն ինչ կը զոհէ յանուն հայրենիքի բարիքի։

—

Չեռնովիցա.—Սէյմը փակվելուց առաջ ընդունեց ռումին պատգամաւորների շտապ առաջարկութիւնը բողոքելու այն բռնութիւնների դէմ, որ իբր գործում են բօլգարները մակեդօնական կուցօվլախների վրայ։ Առաջարկութեանը միացան լեհերը և ուկրայնցիները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

—

Կ. Պօլսում համոզված են, որ մեծ պետութիւնները թոյլ չեն տայ Ռուսաստանին գրաւել Հայաստանը։

—

«Нов. Вр.»-ի թղթակիցը հեռագրում է Լօնդօնից, որ եթէ մեծ պետութիւնների ծովային ցոյցը չազդէ Թիւրքիային հաշտութիւն կնքելու, այն [illegible]

[illegible] եօթ ամիս շարունակ ճանապարհորդում էր Բալկանեան թերակղզում, «Бирж. Вѣд.» լրագրի յանձնարարութեամբ ճանապարհորդելու է ամբողջ Թիւրքահայաստանը և տեղեկութիւններ է ժողովելու թիւրքահայերի արդի կացութեան մասին։ Օլգէնինը վաղը մեկնում է Էջմիածին՝ ներկայանալու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին։

—

Մենք ստացանք Պարիզից Հ. Առաքելեանից և Ա. Զօպանեանից յօդուածներ հայոց հարցի մասին։ Այդ յօդուածները լոյս կը տեսնեն «Մշակի» հետևեալ համարում, իսկ ներկայ համարում տալիս ենք Հ. Ա.-ի յօդուածի սկիզբը։

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

III

6 յունվար (Ն. տ.)

Ահա ութ օր է, որ գտնվում եմ Պարիզում, և այս ամբողջ ութ օրը, առաւօտից մինչև երեկոյ, աշխատում ենք Պօղոս Նուպար փաշայի և այլոց հետ (Մինաս-Չերազ, Ագաթօն-բէյ, Վիկտոր Բերար, Ա. Չօպանեան) հայոց հարցի համար։

Ահագին գործ կայ կատարելու և ահագին նախապատրաստական աշխատանք կայ իրագործելու։

Մեծ յանցանք էր մեր կողմից՝ ռուսահայերի կողմից, այնքան ժամանակ լուռ և անտարբեր մնալ, չաշխատել։

Եւ Պօղոս Նուպար փաշայի յանդիմանութիւնը, ի հարկէ շատ փափկանկատ կերպով, ուղղված ինձ, իբրև ռուսահայի, հէնց մեր տեսակցութեան առաջին րոպէին, թէ «ես լիակատար յոյս և համոզում ունէի, որ ռուսահայերը ամենամեծ աշխատութիւնը պէտք է գործ դնէին այս հարցի համար, և սակայն դուք եկաք Պարիզ բաւական ուշ, երբ ես երկու անգամ սոփթաղական հեռագիրներ խփեցի»,—ինձ թւում են միանգամայն արդարացի։

Ամենից առաջ պէտք է վերջնականապէս խմբագրել ֆրանսերէն այն յիշատակագիրը, որ կաթողիկոսական պատգամաւորութիւնը յանուն հայ ժողովրդի պէտք է ներկայացնէ եւրոպական մեծ պետութիւններին [illegible]

[illegible] միակ ձեռնհաս անձն է նկատվում այդպիսի մի փափուկ պաշտօնի համար, շնորհիւ իր լեզուագիտութեան, դիպլօմատիական հմտութեան և փորձառութեան։ Այդ պատճառով Պօղոս փաշան դիմել էր իրան Օրմանեան սրբազանին՝ իմանալու համար նրա յօժարութիւնը։ Եթէ այդ յօժարութիւնը ստացվէր, այն ժամանակ Նուպար փաշան պէտք է խնդրէր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսից հաստատութիւնը։

Սակայն Օրմանեան սրբազան պատասխանել էր, թէ մինչև ազգային ժողովը իր դատը չաւարտէ և իր վճիռը չարտասանէ և իր արատաւորված պատիւը չը վերականգնվի, անկարող է որևէ պաշտօն ստանձնել։ Միւս կողմից, Քեամիլ փաշայի—այդ ծեր աղուէսի—կաբինետը, իմանալով որ դիտաւորութիւն կայ Օրմանեանին ուղարկել Եւրոպա, դրա դէմը առնելու նպատակով ու առհասարակ կաթողիկոսական պատգամաւորութեան գործունէութիւնը ջլատելու ու խափանելու դիտաւորութեամբ՝ նշանակում է մի յանձնաժողով, Անատօլիայի հայաբնակ նահանգների մէջ մտցվելիք րէֆօրմների ծրագիրը մշակելու, և այդ յանձնաժողովի անդամ է նշանակում նաև Օրմանեան սրբազանին, որպէսզի դրանով արգելէ նրա մեկնումը Եւրոպա։ Սակայն չը նայելով, որ այդ յանձնաժողովը հազիւ երկու նիստ անելուց յետոյ լուծվում է, չը նայելով որ ազգային ժողովը, ինչպէս արդէն ստացանք հեռագիր, այս ուրբաթ օր, յունվարի 3-ին (դեկտ. 21-ին) անպարտ է արձակել Օրմանեան սրբազանին և վերականգնել նրա պատիւը, այնուամենայնիւ ինչ-ինչ պատճառներ հնարաւոր չեն կացուցանում Օրմանեանի Եւրոպա գալը և պատգամաւորութեան մասնակցելը։ Այժմ այստեղ որոշված է, որ պատգամաւորութեան մէջ մանեն երկու եկեղեցականներ, որոնցից մինը Մխիթարեան հայրերից Գովրիկեան սրբահայրը կամ նրա կողմից կարգված մի ներկայացուցիչ (հաւանօրէն՝ Գ. ծ. վ. Մենեվիշեանը), իսկ միւսը՝ Էջմիածնի եպիսկոպոսներից մինը, ըստ ընտրութեան Կաթողիկոսի։ Իսկ աշխարհական անդամների համար կան հետևեալ կանդիդատները, այն է՝ Մինաս-Չերազ, Արթին փաշա [illegible], Մոսարիչեան, իսկ իբրև անդամ-քարտուղարներ՝ Հ. Առաքելեան և Ա. Չօպանեան։ Հ. Առաքելեան և Էջմիածնի եպիսկոպոսներից մինը կը մանեն պատգամաւորութեան մէջ այն դէպքում, եթէ որոշվի, որ կաթողիկոսական պատգամաւորութիւնը չը պէտք է բաղկացած լինի բացառապէս թիւրքահայերի ներկայացուցիչներից, այլ կարող են նրա մէջ մանել և օտար երկիրների հայութեան ներկայացուցիչներ։

Սակայն դեռ շտապելու կարիք չը կայ, մանաւանդ որ դեռ պատրաստ չենք։ Իսկ շտապելու կարիք չը կայ հետևեալ պատճառով։

Սկզբում կարծվում էր, որ տեղի կունենայ մօտ ապագայում Բեռլինի դաշնագիրը ստորագրող եւրոպական մեծ պետութիւնների կօնֆերէնցիա կամ կօնգրէս։ Ահա այդ կօնգրէսին կամ կօնֆերէնցիային պէտք է դիմէր կաթող. պատգամաւորութիւնը և [illegible]

Հ. Առաքելեան

ՎԱՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐԷՆ

Հայկական խնդիր վիճամ (III.)

Կ. Պոլիս, 19 դեկտեմբեր

[illegible] փափագ մը ունէին, անշուշտ շատ լաւ կը յիշեն վերջին քանի մը ամիսներու անցքերը և անոնց միջոցին կատարուած աշխատութիւնները հայկական դատը կենդանացնելու համար։

Անոնք պէտք է յիշեն հետզհետէ հարըստահարութեանց դէմ Թիւրքահայոց բողոքի ցոյցերն և արտասահմանի մէջ անոնց գտած ուժգին արձագանգը, ազգային ժողովին գործը ստանձնելը և Վեհափառ Հայրապետին ցոյց տուած հոգածութիւնը, պատրիարքին և վարչութեան հրաժարականը, հարստահարութեանց յանձնաժողովին կազմութիւնը, պատերազմին հրատարակութեամբ ստեղծուած նոր կացութիւնը, պատրիարքին վերադարձը յաթոռ, վարչութեան և հարստահարութեանց յանձնաժողովին կարծիքներու անհամաձայնութիւնը և հարստահարութեանց յանձնաժողովին լուծումը, վարչութեան իր կողմէ յանձնաժողով մը կարգելը և գործն հետապնդելը, իսկ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ եւրոպական պետութեանց առջև հայոց դատը պաշտպանելու համար պատուիրակութեան մը կարգուիլը Պօղոս փաշա Նուպարի նախագահութեամբ և Օրմանեան արքեպիսկոպոսի մասնակցութեամբ։

Այս բոլոր իրերադարձութիւնները [illegible] կը յուսադրէին խեղճ հայութիւնը, որուն դարձեալ յուսախաբութիւն մը կը սպասէր, պարզապէս անոր համար՝ որ ազգին գլուխ կը գտնուէին անխիտան ու անարժէք մարդիկ, որոնք ազգին շահերը պաշտպանելու փոխարէն ուղղակի կը դառնեն անոր դէմ անձնական ու կուսակցական կիրքերուն յագուրդ տալու համար։

Ասկէ առաջ Պօղոս փաշա Նուպարի աշխատութիւնները յաջող ճամբու մը մէջ ըլլալ կը կարծուէին։ Երկու օր առաջ Հաւասի գործակալութիւնը յանկարծ կը հաղորդէր, թէ Պօղոս փաշա Նուպար Մարսիլիայէն Ալէքսանդրիա մեկնած էր։

Այս լուրը անակնկալ մըն էր և շանթահարիչ անակնկալ մը, քանի որ անիկա հայկական դատը Եւրոպայի առջև պաշտպանելու եզականօրէն ձեռնհասութիւն ունեցող անձի մը կողմէն դատին լքանումը կապացուցանէր։ Հետևաբար բնական է, որ հետաքրքրութիւնը պիտի մղէր զիս ամեն միջոց ձեռք առնելու, ստոյգ տեղեկութիւն մը ստանալու համար։

Ահա իմ քաղած տեղեկութիւններս։ Արդէն ծանօթ է, թէ Կ. Պոլսոյ ազգային կեդրոնական վարչութիւնը հայկական խնդրով զբաղելու համար կարգած էր յանձնաժողով մը, որ կոչուած էր վարչական բացատրութեամբ մը «ապահովութեան յանձնաժողով», իսկ հեգնական բացատրութեամբ մը «պաժական յանձնաժողով», որուն հիմա դուք կրնաք կցել նոր անուն մը՝ «վիժած յանձնաժողով»։

Այս յանձնաժողովին անդամ կարգուած էին Եղիշէ արքեպիսկոպոս Դուրեան, Գրիգորիս վարդ. Պալաքեան, Աբրահամ քահ. Էպէկեան, պ. պ. Վահան Փափազեան, Ստեփան Գարայեան, Սարգիս Սուին, և Աբրահամ Ցաքըրեան, որոնցմէ և ոչ մին ունէր ձեռնհասութիւն այս տեսակ փափուկ գոր- [illegible]

Սակայն այս առաջին [illegible] յետոյ վարչութեան մէջ Թիւրքասէր տրամադրութիւնները աճելով, նախորդ գիրը սխալ համարուելով, առաջինը չեզոքացնող և Հայրապետը զգուշացնող երկրորդ գիր մը գրուեցաւ՝ դարձեալ Արշարունի պատրիարքին ստորագրութեամբ։

Գէորգ Ե. այս երկու իրարու հակասական նամակներն ընդունելով՝ բնական է, թէ լըջօրէն մտածեց, և հաւանական է, որ ձեռնթափ ըլլար նոյնիսկ գործելէ, եթէ Կովկասի և արտասահմանի հայութիւնը իր հաւաքական կամքը արտայայտելով քաջալեր չհանդիսանար Վեհափառ Կաթողիկոսին։

Բալկանեան պատերազմի երկրորդ խթան մը եղաւ Գէորգ Ե.-ի քաջալերելու համար իր սկսած ճամբուն մէջ. սակայն պատասխանատու չմնալու համար՝ միշտ յարաբերութեան մէջ մնալու աշխատեցաւ Կ. Պոլսոյ պատրիարքին հետ, որուն տեսութեանց և կարծիքներուն տեղեկանալ կը փափագէր։

Գրաւոր հաղորդագրութիւնները կը շարունակէին երկու աթոռներու միջև, երբ հաշտութեան բանակցութիւնները սկսան։ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր անժխտելի իրաւունքովը իր կողմէն պատուիրակ կը կարգէ Պօղոս-փաշա Նուպարը, որուն առաջարկովը կորոշուի օժանդակ յղել նաև Օրմանեան արքեպ.-ը։ Արշարունի պատրիարք, հակառակ անոր՝ որ ինքը ջերմապէս պաշտպանած էր անպաշտօն շրջանակներու մէջ Օրմանեան սրբազանի միակ յարմարագոյն մարդ մը ըլլալն այս պաշտօնին համար, հիմա իրեն «խորհրդական» Գրիգորիս վարդ. Պալաքեանի ազդեցութեան տակ և նախանձու ատելութեամբ լեցուած՝ դէմ կը դառնայ անոր։

«Ապահովութեան յանձնաժողովին» մէջ Պալաքեան վարդապետի անձնական քինախնդրութեան ազատ ասպարէզ տալու յարմար մարդիկ չէին պակսեր։ Վահան Փափազեան իբր դաշնակցական հաշտ աչօք չէր կրնար դիտել տղերց կուժարին առարկայ անձնաւորութեան մը այսպէս գործօն և էական դեր մը ստանձնելը։ Դուրեան արքեպ., բնական է թէ, իրեն համար ճախողուած մը կը նկատէր Օրմանեան սրբազանի կոչուիլն այս տեսակ պաշտօնի մը. և ուրիշներ պակաս չէին, որ նկատումներ ունէին և չէին փափագիր Օրմանեան սրբազանի այսքան գործօն և նկատելի պաշտօնի մը կոչուիլը։

Եւ ահա կը թելադրեն Արշարունի պատրիարքը, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին դիմէ, խնդրելու համար որ Օրմանեան սրբազանի այդպիսի պաշտօն մը չտայ, վասնզի անիկա «արատաւորուած» է եղեր։

Օրմանեան թող չերթայ, և ազգային դատը վտանգուի, որուն ի՞նչ փոյթ։ Եւ ասոր համար ամեն ինչ ըրին։ Նոյնիսկ Պօղոս-փաշա Նուպարն ալ արատաւորել ուզեցին։

Կաթողիկոսը՝ խիստ նպատակայարմար ընտրութիւն մը ըրած էր Պօղոս-փաշա Նուպարի յանձնելով եւրոպական կառավարութեանց մօտ դիմում կատարելու պաշտօնը։ Պօղոս-փաշա ունի ընդարձակ յարաբերութիւններ և ծանօթութիւններ [illegible]

[illegible] նկատի առած է, կ'ըսուի, և Կ. Պոլսոյ պատրիարքին յանձնարարած է Օրմանեան սըրբազանի խնդրոյն վերջ տալ, զերծ ամբաստանութիւններէ գործօն դեր մը կատարելու համար։

Արշարունի պատրիարք անշուշտ Պալաքեան վարդապետի պէս «պարապ գլուխ» խորհրդականի մը խորհուրդին անսալով ոչ միայն ազգ. ժողովը ժամ առաջ գումարելու և արդիւնքի մը յանգելու չաշխատեցաւ, այլ կարծես թէ մասնաւոր հաճոյքով մը դիտեց գործին երկարաձգուիլը։

Պօղոս փաշա ի զուր կը սպասէր Պարիզի մէջ Օրմանեան սրբազանի գալստեան, միւս կողմէ աշխատելով սակայն։

Իր դիմումներուն, և շատ յստակ ու շատ վաւերական աղբիւրներէ քաղած տեղեկութիւններուն վրայ հիմնուած՝ Պօղոս փաշա—որուն կը գործակցէր իրեն ազգական՝ երեւելի ազգ. վարչութեան մը ատենապետը—եկած յանգած էր սա եզրակացութեան, թէ արդի պայմաններուն մէջ հայոց միակ ձեռք բերելիք բանը կրնար ըլլալ 1895 ի մայիսեան ծրագիրը։

Այս հաւատքին անհերքելի հեղինակութիւնը մը տուած էր նաև Կ. Պոլսոյ պատրիարքին, սակայն մեր վարչութիւնը այդ հաւատքը նկատած էր «դաւաճանութիւն», վստահ ըլլալով թէ Հայաստանի ինքնավարութեան մեծ հաւանականութիւններ կան։

Հետևաբար Օրմանեան սրբազանը Եւրոպա չղրկելէ զատ, Պօղոս փաշան ալ իբր անձեռնհաս, հայկական դատը վտանգող ամբաստանելու յանդգնութիւնը կունենան և, դիւանագէտէ մը աւելի դիւանագէտ, հրահանգներ տալու կելլեն Պօղոս փաշա Նուպարի․․․։

Նախ՝ մեր վարչութիւնը Օրմանեանի տեղ Գնել ծ. վարդ. Գալէմքեարեանը կը ղրկէ Եւրոպա, իբր թէ անիկա կարենար կատարել Օրմանեան սրբազանի դերը, և երկրորդ յանդիմանագիր մը կը գրեն փաշային․․․ որ իրենց հրահանգներով շարժի։

Բայց մեր նպատակը գործը յաջողցնել էր արդէօք։ Բնաւ երբէք։ Մենք կռիւի, կուսակցական պայքարի նոր գետին մը կը կարօտէինք, և ասկէ յարմար ինչ կար, այս՝ ազգերու ազատագրութեան սուրբ կռիւը մղուած պահուն։

Եւ այդ կռիւը, որ գոնէ այս պարագային պէտք չէ որ շարունակուէր, հիմա սկսած է բռնկիլ և․․․ թերևս պիտի չդադրի այն՝ մինչև նոր առիթի մը․․․ ստեղծուիլը․․․ որ կը յուսանք, թէ Մեսիայի գալուստին չի նմանիր։

Այս վիժումին պատճառը վարչական շրջանակներու մէջ ուրիշ կերպով կը բացատրեն և կուզեն ծածկել անձնական նկատումներու և քինախնդրութեանց գոյութիւնը․․․ որ անժխտելի է։

Վարչութեան անդամ մը «ապահովութեան յանձնաժողով» անուամբ կազմուած այս ոչնչութիւնը արդարացնելու համար ըսաւ ինծի, թէ յանձնաժողովը բնաւ Պօղոս փաշայի ոևէ հրահանգ չէ տուած կամ չէ պատուիրած. որ միայն իր հրահանգներով շարժի, այլ խնդրած է, որ անիկա իբրաւ ընէ յանձնաժողովը իր բոլոր գոր-

ծերուն՝ միութիւնը չխանգարելու համար: Միևնոյն ատեն ցաւ յայտնուած է, որ եւրոպական և արտասահմանեան զանազան գաղութներ խրարմէ տարբեր գործերու վրայ կը գործեն, ոմանք ինքնավարութիւն, ոմանք անկախութիւն, ուրիշներ գրաւում, և ալ աւելի ուրիշներ տարբեր բաներ մը ձեռք բերելու կաշխատին:

Վարչութեան անդամին այս յայտարարութիւնը սակայն համաձայն չէր ուրիշ մէկ անդամի մը յայտարարութեան, որ Պօղոս փաշայի գործունէութիւնը կը քննադատէր և գոհունակութիւն կը յայտնէր գործը լքուած ըլլալուն համար: Անիկա ծանրակշիռ պարագայ մը երևան կը հանէր, որուն ստուգութիւնը շատ կարևոր է:

Իբր թէ Պօղոս փաշա Նուպար Եւրոպայի հայ գաղութներուն կողմէ կը պատրաստէ եղեր ուղերձ մը, մատուցանելու համար Քեամիլ փաշային, որով իբր թէ հայոց կողմէ գոհունակութիւն պիտի յայտնէ օսմանեան կառավարութեան կողմէ հայոց ընծայուած շնորհներուն (!!!) և վերջին անգամ բարենորոգումներ գործադրելու մտադրութեան համար: Այս արարքը վարչութեան մէջ նկատուած էր ազգին շահերուն դէմ հարուած մը, վասն զի հայը չէր կրնար գոհունակութիւն յայտնել օսմանեան կառավարութեանը՝ իր գործադրած ոճիրներուն համար և սուտ բարենորոգմանց խոստումներուն համար, որոնք բնաւ իրագործուելիք չունին:

Այս լուրը, իմ կարծիքովս, սեղծուած սուտ մըն էր, վարկաբեկ ընելու համար փաշայի անձը, որ աններելի յանցանքը ունեցած էր Օրմանեան սրբազանը իրեն օժանդակ ունենալուն համար:

Ասիկա բաւական եղած էր հոսանք առաջ բերելու համար, ստորանալու մինչև սուտ հերիւրանքներ ընելու և արատաւորելու մարդեր, որոնց այս պատմական վայրկեաններուն այնքան պէտք ունինք:

Շառայլ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՑՕԳՈՒՏ «ՄՇԱԿԻ» ՖՕՆԴԻ

Ստացել ենք 1) Կույտունից, Ալ. Գիւրջեանից՝ 1 ր., 2) Սուխումից, Ռ. Կասաբեանից՝ 1 ր., 3) Սաբզեվարից, Բ. Խաչատրեանի միջոցով հաւաքված գումարից՝ 50 ր., 4) Գրօզնայի Նաւթահանքներից, Տէր-Դաւթեանից՝ 1 ր., 5) Արկադիէ-Սեմիօնովկայից, Նիկ. Բաղդասարեանից՝ 10 ր., 6) Կիսլովօդսկից, Ա. Երիբէգեանից՝ 10 ր., 7) Բագուից, տ. Եղիս. Սարգսեանի միջոցով դեկտեմբերի 19 ին Բագւում տեղի ունեցած ներկայացումից արդիւնք՝ 200 րուբ.: Ընդամենը 273 ր.: Նախորդ ստացած գումարների՝ 29,855 ր. 21 կ. (տես «Մշակ» № 286 1912 թ.) հետ միասին ընդամենը 30,128 րուբլի 21 կոպէկ:

ՅՕԳՈՒՏ ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՔԱՐԻ

Ստացանք 1) Լադօժսկայա կայարանից՝ Ա. Ցարութիւնեանից՝ 3 ր., 2) Կիսլովօդսկից, Ա. Երիբէգեանից՝ 2 ր.: Ընդամենը 5 րուբլի: Նախկին ստացածների (տես «Մշակ» № 290) հետ ունենք ընդամենը 34 ր. 50 կոպէկ:

ՅՕԳՈՒՏ ԳԵՆ. Վ. ՊՕՏՏՕՅԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ

Ստացանք Ախալքալաքից, շտաբս-կապիտան Լևոն Զարուխչեանից 3 րուբլի: Նախորդ ստացած 1 րուբ. («Մշակ» № 273) հետ միասին ունենք ընդամենը 4 րուբլի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ «Մշակի» հետևեալ համարը լոյս կը տեսնի կիրակի, յունվարի 6-ին:

✦ «Մշակի» խմբագրութիւնը իր անկեղծ շնորհակալութիւնն է յայտնում այն բոլոր հաստատութիւններին և անձերին, որոնք հեռագիրներով, այցետոմսերով ու գրութիւններով շնորհաւորեցին խմբագրութեանս Նոր-Տարին:

✦ Նոր-Տարու օրը Թիֆլիսի թեմի կառավարիչ Եփրեմ եպիսկոպոսը այցելեց կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկովին, Վրաստանի էկզարխ Իննօկէնտի արքեպիսկոպոսին, նահանգապետ ի. գ. խ. Չերնեավսկուն և քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանին:

✦ Նոր-Տարու օրը Կովկասի փոխարքային շնորհաւորելու գնացին Թիֆլիսի համքարները իրանց դրօշակներով ու զուռնայով:

✦ Անցեալ տարիների օրինակով՝ «Մշակի» ներկայ տարվայ 1 օրինակ Գրիգոր Նախշունեանը նուիրում է Հաղպատի Էջմիածնեցոց եկեղեցու ծխական դպրոցին: Կարապետ Ցովսէփեան նոյնպէս, ըստ սովորականին, «Մշակի» 1 օրինակ նուիրում է Կորինապատի ծխական դպրոցին:

✦ Ստացանք յօգուտ աղքատների Թիֆլիսում տ. Անահիտ Մելիք-Փաշայեանից 4 ր., Կիսլովօդսկից, Ա. Երիբէգեանից 3 ր.:

✦ Լոյս Նոր-Տարվայ գիշերը Թիֆլիսի բոլոր կլուբներում հանգանակութիւն եղաւ յօգուտ Ռուսաստանի օդային նաւատորմի:

✦ Պարգևատրվեց առաջին աստիճանի Ստանիսլաւի շքանշանով կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Ռուդոլֆը և խակական գաղտնի խորհրդականի կոչում ստացաւ Թիֆլիսի պօստ-հեռագրական շրջանի պետ Մուսէլիուսը:

✦ «З. Р.»-ը հաղորդում է, որ կովկասեան գրաքննական ատեանի կարգադրութեամբ Թիֆլիսում Ցակոբեանի կազմարարատանը գրաւեցին Ակակի Ծերեթելի բանաստեղծութիւնների նոր հրատարակութիւնից 2800 օրինակ:

✦ Ցունվարի 1-ին «Т. Л.» թևակոխեց իր գոյութեան 36-րդ տարին: Թերթի հիմնադիր և խմբագիր Խր. Խր. Խաչատրեանը 35-ամեակի առիթով նախագծել է հիմնել խնայողական փոխատու գանձարկղ իր թերթի գրաշարների համար:

✦ Ցոլղանանը Վանքի եկեղեցու բակում արդէն պատրաստված է:

✦ Այսօր, ուրբաթ, յունվարի 4-ին, առ. ժամը 10-ին, Գայիանեան դպրոցում Կովկ. Հայ Ուսուցչ. Միութեան ընդհ. ժողովում փիլիս. դոկտոր Տիգրան Մարգարեանը դասախօսելու է հետևեալ ծրագրով. «Մանկավարժութիւնը իբրև արդի մանկավարժութեան գլխաւոր ուղղութիւն: Մանկաբանութեան պատմութիւնը և արդի դրութիւնը: Ինչ մեթօդներով են մշակվում արդի մանկաբանութեան խնդիրները: Արդի հոգեբանութեան գործնական նշանակութիւնը մանկավարժների համար»: Կարող են ներկայ լինել և կողմնակի անձինք:

✦ Թիֆլիսի ժողովարանի սեփական շէնքի կառուցումը կը սկսվի գարնանից Գոլովինսկի պրօսպեկտի վրա նախկին ցիրկի շինութեան տեղում:

✦ Թիֆլիսի վաճառականների բանկի համար վարձված է Երևանեան հրապարակի վրա տ. Խարազեանի տունը:

✦ Լոյս յունվարի 2-ի գիշերը Թիֆլիսում բարձրացաւ կատաղի քամի, որ հանգցրեց փողոցային լուսաւորութիւնը և շատ թաղերում, առանձնապէս Դիդուբէում, տեղահան արեց թիթեղեայ տանիքներ:

✦ Ստացանք Նոր-Տարվայ «Տարազի» համարը հետևեալ պատկերներով. 1) ս. Սահակ, 2) ս. Մեսրոպ, 3) Հայոց Վեհափառ Հայրիկը Օշականում և 4) վեհափառ Իզմիրլեան: Բոլոր պատկերները տպված են առանձին խնամքով և իւրաքանչիւր տան գեղեցիկ զարդարանքը կը կազմեն: «Տարազ» լի է լուսանկարներով, այսպէս օրինակ՝ Ստ. Նազարեանի, Խ. Աբովեանի, Նուպար-փաշայի, երաժշտագէտ Նիկ. Տիգրանեանի, դերասան Արաքսեանի և այլն: Պետ. Մոճոռեանի յօդուածից տեսնում ենք, որ այս տարի լրանում է Տիգրանեանի երաժշտական գործունէութեան 25-ամեակը: Բովանդակութեան կողմից նոյնպէս «Տարազի» 1-ին համարը ճոխ է, տպված լաւ թղթի վրա: Այս ամենը մի աւելորդ անգամ ապացուցում են Նազարեանի անսահման սէրը դէպի իր սկսած գեղարուեստական ճաշակով հրատարակութիւնները: Կցված է նաև Աստղիկ Սմբատեանի թարգմանութիւնը՝ «Թերեզա» ռապոնական դրաման 1 արարուածով:

✦ «Աղբիւրի» 30-ամեակի առիթով միջազգային մամուլի դաշնակցութիւնների ընդհանուր շտաբի կենտրոնական կոմիտէի նախագահ Զինգէրը Տ. Նազարեանին նուէր է ուղարկել իր մեծադիր պատկերը պատշաճ մակագրութիւնով:

✦ Բագւի համալսարանի բժիշկ Վ. Խաչատրեանի խմբագրութեամբ Պետերբուրգում ամսիս 1-ից լոյս է տեսնում մի նոր ժողովրդական հանրամատչելի բժշկական ամսաթերթ, որի առաջին համարը ստացված լինելով խմբագրութեանս մէջ՝ թողնում է նպաստաւոր տպաւորութիւն: Խմբագրութիւնը նշանակելով թերթի տարեկան վճարը ընդամենը 1 ր.՝ հետամուտ չէ առևտրական նկատումների, ինչպէս մի շարք նման հրատարակութիւններ, որոնց նպատակն է միմիայն, ինչպէս ասում են, «սաղացնել» բազմաթիւ անպէտք բուժիչ միջոցներ: Խմբագրութիւնը խոստանում է պատասխանել բոլոր դիմումներին՝ բժշկական հարցերի վերաբերեալ: Ցանկալի է այս օգտակար թերթի տարածումը. Հասցէն՝ С. Петербургъ, Троицкая ул., № 6, кв. 16, журналъ «Лечебникъ».

✦ Վաղը Թիֆլիսի Հասարակական ակումբում երեկոյթ չի լինի: Դրա փոխարէն այսօր կը տրվի ներկայացում, որից յետոյ տեղի կունենան ակումբի նոր անդամների ընտրութիւնները:

✦ Մրցանակի արժանացած Շանթի «Հին Աստուածներ» պիէսի փորձերը առանձին եռանդով արդէն սկսվել են: Նկարվում են նոր դեկորացիաներ հայկական՝ կռապաշտական և քրիստոնէական պաշտամունքներ ծէսերից: Կազմվում են երգեցիկ և պարերի երկսեռ խմբեր: Վերոյիշեալ պիէսը արդէն թարգմանվում է ռուսերէն:

✦ Կ. Հ. Բ. Ընկ. խորհուրդը շնորհակալութեամբ ստացել է Մնդոեան տոների առիթով յօգուտ աղքատների հետևեալ նուիրատւութիւնները՝ 1) Մնացական Խուլունեցից՝ 10 ր., 2) ինժ. Գարեգին Ալաճեանից 10 ր., 3) մի անյայտից 6 կտոր հին շորեր, 1 զոյգ կօշիկ և 1 զոյգ կրկնակօշիկ:

✦ Այսօր, երեկ. ժամը 8-ին, «Կրուժոկի» շինութեան մէջ «Б. Вѣд.»-ի աշխատակից Օլգէնինը դեկլամացում է կարդալու Բալկանեան թերակղզու մասին: Մուտքը ձրի է:

✦ Ստացանք Բագւում հրատարակվող «Բագուի ձայն» օրաթերթի առաջին համարը: Օրաթերթը ունենալու է առաջադիմական-անկուսակցական ուղղութիւն: Նա պէտք է ծառայի գլխաւորապէս Բագուի տեղական շահերին: Թերթը ցանկանում է, որ հասարակութիւնը չը միայն լոկ միայն խոստապահանջի դերում, այլ և աշխատի նպաստաւոր պայմաններ ստեղծել հրապարակ հանված խոստումների իրագործման համար: Առաջին համարում կան յօդուածներ բալկանեան պատերազմի, հայկական հարցի, Թուրք և վրաց մամուլի մասին: Օրաթերթը պէտք է լոյս տեսնի բժիշկ Մանդինեանի խմբագրութեամբ և Կ. Խատիսեանի հրատարակչութեամբ: Ցանկանում ենք նոր օրաթերթին հասնել իր դրած նպատակներին:

✦ Ինչպէս յայտնի է, դեկտ. 28-ին եւ չը լուծվեց Բագուի քաղաքագլուխ ընտրելու չարաբաստիկ հարցը: Բագուի քաղաքապետը վերջնականապէս նախագահուչացրեց Բագուի դումային, որ եթէ այս յունվարի կէսին քաղաքագլուխ չընտրվի այն ժամանակ օրէնքի ուժով կը նշանակվի այդ պաշտօնում կառավարութիւնից մատնանշված անձն:

ԳԻՏՈՒԹ., ԳԱՐԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

Ս. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

II

Մենք ասել էինք, որ Գրական-Գեղարուեստական Սալօնում ներկայ էր և հանգուցեալ հրապարակախօսի հարազատ դուստր Ստեփանեան (տիկին Բոլսխարայեան):

Տիկինը մասնաւոր կերպով պատմեց հետաքրքրական տեղեկութիւններ թէ հօր և թէ իրանց ընտանիքի մասին:

Ժողովականները, նախագահի առաջարկութեամբ, յայտնեցին իրանց յարգանքը տիկնոջը ջերմագին ողջոյններով:

Ընդմիջումից յետոյ շարունակվեց զրոյցը:

Ա. Նազարէթեան կանգ առաւ Ս. Նազարեանցի եռանդուն ջանքերի և քարոզների վրա մայրենի լեզուի մասին: Տալով պետական լեզուին պատշաճաւոր տեղը՝ Ս. Նազարեանցը պնդում էր մայրենի լեզուի լաւ ուսուցման անհրաժեշտութեան վրա և նա մշակեց ազգային դպրոցի մի ծրագիր, որը պէտք է կրթէր մատաղ սերունդը ազգային ոգով և մօքով, հիմնվելով աշխարհաբար լեզուի գերազանցութեան վրա: Միևնոյն ժամանակ նա առանձին նշանակութիւն էր տալիս լեզուագիտութեան գործնական վարժութիւններին, որոնցով կարելի էր իւրացնել տալ դասաւանդվող լեզուն:

Կ. Թէյմուրազեան հաղորդեց մի քանի տեղեկութիւններ Ս. Նազարեանցի հօր ընտանիքի մասին: Տէր-Եսայի Նազարեանը շատ յարգված մարդ էր, և նրա գերեզմանի վրա Թիֆլիսի հասարակ ժողովուրդը գնում է բժշկվելու վախի հիւանդութիւնից: Գերեզմանը հեռուից կարելի է ճանաչել խեցիկների բեկորներից: Վախով հիւանդացածներին տանում են գերեզմանի վրա և այնտեղ կոտրում իրանց հետ վերցրած ջրով լի կժերը: Տէր-Եսայիի միւս որդին՝ Մարտիրոսը խելացի մարդ էր, գեղեցիկ ասացուածքներով: Նրա գրելու ձևը շատ նման էր Ստեփաննոսի գրութեան: Նա վաճառական էր: Նազարեանների տունը մինչև այժմ գոյութիւն ունի Հաւլաբարում: Նորերս Ստեփաննոսի թոռուհին, Մարիամը, լուսանկարեց պապական տունը: Նազարեանից մնացած շատ կան նամակներ ըժիշկ Միսաք Արամեանցի թղթերում: Նրանք բոլորը ուղարկվելու են Թիֆլիս:

Ց. Սօլօվեան, խօսելով Ս. Նազարեանի մասին պատմածները, մտաբերելով յիշողութիւններ Աբովեանի, Արծրունու և ուրիշների մասին, շեշտեց, որ մենք տեսնում ենք միևնոյն երևոյթը. այն է, որ մեզանում շտապում են վերանորոգչական գործողներին անուանել ա) հերձուածող, բողոքական, բ) լեզու չը գիտցող, գ) վտանգաւոր մտածող, քանդող, կործանող, մեղադրելով, օրինակ, թէ ինչու նրանք քարոզում են երկրի շարժվելը արեգակի շուրջ և այլն: Բաւական է ի միջի այլոց, որ Աստրախանը, Ղզլարը, Նոր-Նախիջևանը աւելի բաժանորդներ էին տալիս «Հիւսիսափայլին», քան այն ժամանակվայ Անդրկովկասը:

Ա. Եզեկեան.—Նախագահը ասաց, որ մարդիկ յաճախ իրանց ժամանակ լաւ չեն գնահատվում, որովհետև շուտ չեն ըմբռնում նոր քարոզի և գործի էութիւնը, մինչդեռ տեսնում են յուզմունքներ, ժխոր, ընդհարումներ: Տարիներ անցնելուց յետոյ, բարեշրջումը աչքի է ընկնում: Այդպէս էլ, երբ Արարատի, Արագածի և մի ուրիշ լեռան մօտ ենք լինում, չենք նշմարում նրանց մեծութիւնը այնպէս, ինչպէս գիտակցում ենք, երբ հեռանում ենք այդ բարձրութիւններից. ժամանակակից մեր կեանքը կարծես թէ որբացած է գործողներից և խոշոր երևոյթներից. բայց դա երևի ճիշդ չէ, որովհետև մեր լաւ կենսագրականներից տեսնում ենք, որ նախկին գործողների օրով ամայութիւն է տիրած եղել և նրանք մշտական գանգատաւորների դերում են մնացել: Առաջադիմութիւնը կանգ չէ առնում, բայց թափերը միատեսակ չեն լինում: Ցանկալի է, որ եւրոպականը լաւ և խելացի կերպով պատուաստվէր մեր կեանքում, խուսափելով անպատեհութիւնից:

Աստղիկը պատմում է երեք դէպք զանազան տեղերից, որոնք կապ ունեն Ստ. Նազարեանի թողած գրական ժառանգութեան հետ: Կարսում 1869 թւին, երբ քաղաքը դեռ օսմանեան իշխանութեան տակ էր, տէր-Զօրաբաբէլի գրագարանում եղած «Հիւսիսափայլը» մօքի յաղաշխղող գործ էր կատարում: Չը նայելով այն հանգամանքին, որ բաղէշեցի Գրիգոր պատուելին գրաբարասէր էր, Ջամչեանի քերականութեան վրա վարժեցնող և աշխարհաբարը արհամարհող, այնու ամենայնիւ գիտակից աշակերտները թաքուն կարդում էին «Հիւսիսափայլը»: Նոյնը նա յիշում է Ալէքսանդրոպոլի մասին 1872 թւականին: Քաղաքում յայտնի էր, որ կան «Հիւսիսափայլի» համարներ տէր Ցովսէփ Կոստանեանի, Իսահակեանի, Հայկազունու մօտ, և երիտասարդները աշխատում էին ձեռք գցել և կարդալ համարները: Վերջապէս Պարսկաստանի մէջ Սալմաստում Աստղիկը տեսել է «Հիւսիսափայլի» տարեթիւեր, որոնք գնահատվում էին գրագէտների կողմից: Չը պէտք է մոռանալ և այն, որ Րաֆֆին կապ ունէր «Հիւսիսափայլի» հետ և, ինչպէս ասում էին, նա ցանկանում է եղել իր «Սալոն» հրատարակել այնտեղ:

Օր. Ալէքսանեան կարդաց մի ոտանաւոր «Проѣзжайте», որը ընդունվեց ծափահարութիւններով:

Ա. Փեթվաճեան յայտնում է, որ Աբովեանի, Նազարեանի և միւս ռուսահայ գործողների թւում պէտք է վերյիշել և ուրիշ գործողների, որոնք մեծ դեր են խաղացել հայ հասարակական և գրական կեանքում, պէտք է գնահատել և այն, որ այդ գործողներին ծնում է մի ժողովուրդ, մի ազգ, որ ձգտումներ ունի այդպիսի գործողներ արտադրելու:

Մ. Ջամչեանը խօսում է այն հոսանքների մասին, որ վաթսունական թւականներին եկան արևմուտքից Թիֆլիս, և պատմում է մի քանի դէպքեր Ս. Նազարեանի կեանքից Թիֆլիսում: Ի միջի այլոց հաղորդում է, որ շատերը կարծում են եղել, թէ Նազարեանը հոգևորական է, որովհետև նա իրան անուանում է եղել վարդապետ, թարգմանելով «դոկտոր» բառը:

Հախումեան, յայտնելով որ մեծ մարդկանց նուիրված ժամերը նշանակալից են, ցանկութիւն է յայտնում, որ ներկայ կեանքի մէջ տեսնի իրականացում խոշոր գաղափարական գործերի և անցեալի գնահատութիւնը վերածված ժամանակակից համապատասխան գործունէութեան:

Ա. Քալանթար.—Մեր 3-ժամեայ զրոյցը հանդէս բերաւ մեր առաջ մեր վերածնութեան շրջաններից մէկը իր բազմաթիւ երևոյթներով: Մեր տեսութեան առաջ անցան մեր ծանր իրականութեան խոչընդոտները և այն մաքառումները, որոնցով Ս. Նազարեան և իր գործակիցները հարթեցին ճանապարհ առաջադիմութեան համար: Մենք տեսանք, որ այդ շրջանի կատարեալ պարզաբանութեան համար դեռ կան շատ նիւթեր կարօտ ուսումնասիրութեան: Բազմաթիւ նամակներ, յիշողութիւններ դեռ չեն շահագործված վերարտադրելու մեր անցեալ կարևոր շրջաններից մէկի նկարագիրը: Միւս կողմից մենք տեսնում ենք, որ նոր սերնդի համար չը կան գրական ժողովածուներ, որտեղ նրանք ծանօթանային Ս. Նազարեանի գրուածքների հետ: Մենք կարող էինք և մի քանի ուրիշ եզրակացութիւններ դնել ձեր առաջ, բայց այսպիսի երեկոյթների կարևորութիւնը ձևակերպված եզրակացութիւնների և որոշումների մէջը չէ, որովհետև մենք ներկայ կազմութեամբ չենք ձեռնարկելու որոշումների իրականացման: Մենք այստեղ մաքրի փոխանակութիւններ ենք անում, որոնք կունենան իրանց արդիւնքները զանազան արտայայտութիւններով: Այստեղ հարց յարուցվեց, թէ արդեօք ներկայ իրականութեան մէջ կայ մի որևէ հետաքրքրական բան թէ միայն ամայութիւն է և լքումն: Այն ծանօթութիւնը, որ եա ունեմ մեր գաւառական կեանքի վերաբերմամբ, միացած այն երևոյթների հետ, որոնք տեղի ունեն կենտրոնական տեղերի մասնաւորականների հետ, հիմք են տալիս պնդելու որ մեր իրականութեան մէջ գոյութիւն են ստանում կենսունակ ներքին կուլտուրական շարժումներ, երևոյթներ են նըշմարվում նոր մանուկի ծնունդի: Այդ մասին եա առիթ կունենամ խօսել սալօնի երեկոյթներից մէկում:

Ն—Ն

ՕՐՒԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Չաթալջայի զօրքերի շարքում ուժեղ շարժում է սկսվել յօգուտ Աբդիւլ-Համիդի: Այնտեղ մեկնեցին շտապով սուլթանը և Նազըմ փաշան:

✦ Թիւրքաց զինւորական մինիստր և թիւրք զօրքերի գեներալիսիմուս Նազըմ փաշայի դրութիւնը երերուն է: Օֆիցերութեան խոշոր մասը պահանջում է նրա հրաժարականը: Նրա յաջորդ համարվում է Մուխտար փաշան:

✦ Կ. Պօլսում Շէրիֆ-փաշայի նախագահութեամբ տեղի են ունենում բոլոր կուսակցութիւնների, ուղղութիւնների և ազգութիւնների մահմեդական շօվինստների ժողովներ պանիսլամական ագրեսիվ շարժում կազմակերպելու համար,

✦ Ռուսաստանը զգուշացրեց Թիւրքիային, թէ պատերազմը վերսկսելու դէպքում հազիւ թէ ինքը չէզոք մնայ: Ֆրանսիան և Անգլիան համամիտ չեն Ռուսաստանին, այլ միայն խորհուրդ են տալիս Թիւրքիային զիջել Ադրիանուպոլիսը բուլղարներին յատուկ վարձատրութեամբ:

✦ Ամերիկացի դրամատէրերը 4 միլիօն ֆունտի փոխառութիւն տուին Թիւրքիային:

✦ Լուրերի համաձայն՝ Քեամիլ փաշան աւտօմոբիլով մեկնեց Չաթալջա Ֆերդինանդ թագաւորի հետ տեսակցելու համար:

✦ Վիէննայից հեռագրում են, որ Ռուսաստանը դեսպանների վեհաժողովում, եթէ միայն նա շարունակվի, յարուցանելու է Դարդանէլի հարցը: Անգլիան իրազեկ է Ռուսաստանի ծրագրին:

✦ «Н. Вр.»-ի թղթակիցը հեռագրում է Սօֆիայից, որ գլխաւոր բանակի պաշտօնական թւերի համաձայն՝ բուլղար զօրքի կորուստներն են. վաքրկիչ հիւանդութիւններից մահացածներ ու սպանվածներ—օֆիցէր 284, զինուոր 21,018, կազմից դուրս են եկել վիրաւորներ ու հիւանդներ՝ օֆիցէր —876, զինուոր 51,000: Հիւանդների և վիրաւորվածների 70%-ը առողջացել և վերադարձել են իրանց զօրամասերը:

✦ Ստոյգ աղբիւրներից տեղեկացնում են, որ աւստրո-ռուսական բանակցութիւնները Սերբիայի և Ալբանիայի մասին վերջացան անհետևանք և ռազմի պատրաստութիւնները վերսկսվեցին նոր ուժով:

✦ Հերքվում է սուլթանի և Ֆերդինանդ թագաւորի առաջիկայում կայանալիք տեսակցութեան տեղեկութիւնը:

✦ «Нов. Вр.»-ի թղթակցի ասելով՝ ամբողջ Բուլղարիան պահանջում այժմ ևեթ բոլոր հաշիւները տեսնել Թիւրքիայի հետ այլ ոչ թէ Ադրիանուպոլսի պատճառով մի քանի ժամանակից յետոյ պատերազմի ձեռնարկել:

✦ Աւստրիան ամեն կերպ դրդում է Թիւրքիային չը զիջել դաշնակիցների պահանջներին:

✦ Բուդապեշտից տեղեկացնում են, որ բուլղարական ֆինանսների մինիստր Տօդորովը Պետերբուրգ է մեկնել ստանալու Ռուսաստանի համաձայնութիւնը Կ. Պօլիսը բուլղարական զօրքերով գրաւելու վերաբերմամբ:

✦ Գեներալ նահանգապետ Զէյնը պատուիրագրեց ֆինլանդական սենատին միջոցներ ձեռք առնել մտցնելու Ֆինլանդիայում ապրող ռուսահպատակներին ընտրողական ցուցակները ապագայ սէյմին մասնակցելու համար:

✦ Վերջնականապէս պարզվեց, որ բուլղարական ֆինանսների մինիստր Տէօդորովը յանձնարարութիւն ունի ստանալ Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի համաձայնութիւնը, որպէս զի բուլղարական զօրքերն անարգել գրաւեն Կ. Պօլիսը: Դրա փոխարէն Ռուսաստանին տրվելու են նեղուցները: Տէօդորովը Պետերբուրգից մեկնում է Պարիզ, մինիստրի ճանապարհորդութիւնը կապ ունի նաև բուլղար-ռումինական յարաբերութիւնների սաստիկ վատթարանալու հետ:

✦ Ռումինիան իր զօրքերը մտցրեց Բուլղարիայի սահմանները: Ռուսաստանը բուլղարական կառավարութեան խնդրանօք անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ դաւաճանական յարձակման առաջը առնելու համար: Ռումինիան զօրքեր է կենտրոնացնում նաև Բեսարաբիայի սահմանում Ռուսաստանի դէմ:

✦ Կրեմէնչուգում մի աղքատ գաւթչրավաճառ միլիօնի ժառանգութիւն ստացաւ Ամերիկայից իր մի ազգականից:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

1 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Բարձրագոյն շնորհակալութիւն յայտնվեց Պետական Խորհրդի անդամ Մանուխինին Լենայի հանքերի գործադուլի հետ կապված դէպքերի առիթով Բարձրագոյնս հրամայված քննութիւնը աջողութեամբ կատարելուն համար:

Վախճանվեց «Родина»-ի խմբագիր Կասպարին:

Երեւանների բժիշկների հետևեալ համագումարը տեղի կունենայ Մօսկվայում 1914 թւին:

Գրաւվեց «День»-ի 1-ին համարը:

ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿ: Բոլոր կուրորտներում առատ ձիւն է նստել. երթևեկութիւնը կատարվում է սահնակներով:

ՆՕՎՕՉԵՐԿԱՍԿ: Դեկտ. 22-ից ժանտախտի նոր հիւանդութեան դէպքեր երկրորդ Դոնեան շրջանում չը կան: Համաճարակի սկզբից հիւանդացան 30, առողջացան 3, մեռան 16, մնում են 11:

ՕԴԵՍՍԱ: Երեան հանվեց խօլերայի երկրորդ դէպքը:

ԼՈՆԴՈՆ։ Խիտ խաւարի մէջ Բիրմինգհամի մօտերը արագ գնացքը ընդհարվեց ճանապարհորդականի հետ։ Մահացան 2, վիրաւորվեցին 40 մարդ։

Թէմզայում խեղդվեցին 2 օդագնացք։

2 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ I փոխառ. տոմսերի տասը բաժ գումարների տիրաժը։ Երկու հարիւր հազար—սէրիա 5702, № 6. Եօթանասուն եւ հինգ հազար—18444/7. Քառասուն հազար—4650/47. Քսան եւ հինգ հազար—9558/25. Տասն հազար—14371/43, 7665/27, 834/10. Ութ հազար 12903/45, 17760/15, 14176/2, 12228/49, 7178/23. Հինգ հազար—19970/10, 1440/9, 12380/3, 14554/20, 12461/30, 19458/47, 6281/46, 14854/11. Մի հազար—4917/33, 16497/48, 19601/37, 18177/23, 15391/26, 10265/32, 151/25, 14753/12, 18758/17, 7424/14, 16634/16, 13618/40, 11507/41, 2140/25, 10835/14, 5112/9, 6689/18, 17969/43, 12086/33, 9724/1։

ԿԱԼԿԱԹԱ։ Արեւելեան Բէնգալիայում երկու համախոհներ սպանեցին հնդկական յեղափոխական կուսակցութեան գլխաւոր պարագլուխներից մէկին՝ Դէբենդրագօսին։

ԲԵՐԼԻՆ։ Լանդտագի բիւջէտային մասնաժողովը խօսեց յօգուտ 60 միլիօն յատկացնելու երկաթուղիներ կառուցանելու համար։

ՍՈՒԽՈՒՄ։ Ծովի փոթորիկ է։ Նկաւ առաջին ձիւնը։

ՏՕԿԻՕ։ Նամօտօն պարլամենտին օրինագիծ ներկայացրեց արգելելու ոգելից ըմպելիքների վաճառումը անչափահասներին։

ՕԴԵՍՍԱ։ Երեւան հանվեց խօլերայի երրորդ դէպքը։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

«606»-ի եւ «914»-ի Ներարկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ 11—12 ժ.

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—1—2 ժ. Ներքին և երեխայոց հւ.։

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, Ներքին ևնեարգային։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան անանց և երեխայոց հ.։

Կ Ն. Ց. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հւ.։

Կ Մ Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական խցարումութեան և միզասեռ. հ.։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. Ներքին և երեխայոց հւ. և ծաղկահատ.։

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԱՄԲՐՈՒՄՕՎԱ-ՄԵԼԻՔԵԱՆ —12—1 ժ մանկաբարձութիւն և կանանց հւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Մ. Լ. ՌԵՆԻԳԵՐ-ԱՐԵՇԵՎԱ—6—7 ժ. մանկաբարձութիւն, կանանց և երեխայոց հւ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—1

Открыта подписка на 1913 г.

на ежемѣс. популярно-медицинскій органъ

„ЖУРНАЛЪ-ЛЕЧЕБНИКЪ"

Журналъ посвященъ цѣлямъ самолеченія и какъ лечебникъ въ немъ будутъ указаны самые радикальные способы леченія всѣхъ болѣзней.

Редакція предоставляетъ безплатно своимъ подписчикамъ медицинскіе совѣты, указываетъ желающимъ специальныя лечебницы, курорты, санаторіи и т. д.

Подписчикамъ будетъ выслана въ видѣ ПРЕМІИ первый выпускъ

Большого Домашняго „ЛЕЧЕБНИКА"

который въ отдѣльной продажѣ стоитъ 1 р., и книга „Волосы".

Подписная цѣна съ пересылкою и преміями на годъ 1 руб. (можно выслать почт. марками въ заказ. письмѣ).

Подписка принимается въ главной конторѣ редакціи: С.-Петербургъ, Троицкая 6, кв. 16. Редакція „Журнала-Лечебника".

(ч. ш.) 923. 10—7

Принимаетъ объявленія для помѣщенія въ газетахъ и журналахъ какъ тифлисскихъ, такъ и иногородныхъ.

АГЕНТЪ

М. А. ГАЖОНІЯ

Адресы: I. Михайл. пр., гостиница „Ветцель" телефонъ № 380.
II. БАКУ, около Гр. Двор. гимназія, с. т., тел. № 925.

(ч. ш.) 965. 5—4

!!!ՏԱՓԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ!!!

Բեռլինից ուղարկվում են հատը 3 ռուբ. 95 կ-ով՝ փոխանակ 15 ռուբլու, և այդ միայն նրա համար, որ մեր արտասահմանեան ֆիրման ժամացոյցները գնում է եռակի էժան քան միւս ֆիրմաները։ Մեր ժամաց. լաւ յատկութեան են, լսկապէս տափակ (ոչ հաստ մի բուրլանոցից), չքեղ կապոյտ գոյնի, նորաձոյն ձեւի, առանձնապէս մեխանիզմով, 16 քարով, լարումը կոմից 38 ժ. մի անգամ։ Այդ ժամաց. ոչ մի կերպ չէ կարելի համեմատել էժանանոցների հետ։ Միայն Բեռլինը կարող է ծախել այդօր, նակ լաւ ժամացոյցները այդպիսի էժան գնով։ Գինը՝ սաքսով և ճանապարհածախքով՝ 3 ր. 95 կ., 2 հատը 7 ր. 55 կ, 3 հատը 10 ր. 40 կ., 5 հատը 15 ր. 35 կ.։ Ուղարկում ենք վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Ժամաց. ստուգված են մինչև վայրկեանները՝ Ն5 տար. երաշխաւորութեամբ։ Հասցէն կարդալ և ամուր կպցնել բացիկին կամ ծրարին.

Германія—БЕРЛИНЪ—Панков. ул. Гартвигштрасе 24.
Торг. Дому Ю. Якубовичу—24.
BERLIN—Pankow. Hartwigstr. 24.
I. Iakubowicz-24.

Պատուէրները գրել ռուսերէն լեզուով։ Մօզային շղթաներ նորաձոյն ոսկուց, վերջին ձեւի, հատը 75 կ. և 1 ր. 50 կ., երկկողմը՝ 2 ր. 50 կ.։ Բեռլին ուղարկվող նամակներին կպցնել—փակ ծրարներին 10 կ., իսկ բացիկներին 4 կ. մարկաներ։

(23, յունւ. 2) (Вил. 76295) 3—3

Առըպետ

ՀԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐԻ ԵՒ ԻՇԽԱՆՆԵՐԻ ԴՐԱՄՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ,

Նախնական ժամանակներից մինչեւ Տրդատ

115 դրամանկարով

Ծախվում է Թիֆլիսի հայ գրավաճ. մօտ։

ԳԻՆՆ Է 5 Ր.

(ա. օ.) 997. 4—1

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

Նիկ. Աբրահամեանի

հետեւեալ հրատարակութիւնները.

I

ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

երկաթ., կօլօսիալ, բազալ. և բամբակէ ապրանքների (առաջին անգամն է, որ լոյս է տեսնում հայերէն լեզուով), գինն է 2 ռուբ.։

II

Руководство торг. бухгалтеріи въ связи съ керосинозав. производствомъ (2 допол. и исправл. изд.) Ц. 2 р. 50 к.

III

Таблица вычисл. процентовъ отъ 1 до 360 дн. отъ ¼ до 12% и на всѣ капиталы отъ 1 до 10,000 р. (2 изд.) Ц. 85 к.

IV

Журнальныя статьи для опредѣл. дебета и кредита. Ц. 75 к.

V

Общедоступная справочн. книжка для слушателей и слушательницъ бухгалтерск. курсовъ и занимающихся конторскими дѣлами. Ц. 30 к.

Հեղինակի մօտ՝ Бухг. курсы Н. В. Абраамяна, Николаевская 22 և գրավաճառանոցներում։

(ու. չ. կ.) 939. 20—9

Չափահասների համար

ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ

Բժշկ. փէլշէր Ա. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

1) «Գաղտնի հիւանդութիւնների բժշկարան» (վեներական և ուրիշ ցաւեր,, բազմաթիւ խորհուրդներով, բէյէպտներով և նկարներով, գինը 50 կ.։
2) «Տրիպէր (սուսանակ) եւ նրա բժշկութիւնը», բէյէպտներով և մանրամասն խորհուրդներով ու նկարներով, գինն է 20 կոպ.։
3) «Ցղամարդի սեռական կեանքը», շատ հետաքրքրական գիրք ամեն մի չափահասի համար, գինը 30 կ.։
4) «Կնիկարմատի տավարը կամ մօղնի իւրկէն», չափազանց ծիծաղաշարժ վօդեվիլ չափահասների համար, գինը 20 կ.։

Վաճառվում են Թիֆլիսում «Գուտտենբերգ» և միւս հայ գրախանութներում։ Հեղինակից պահանջողները (անպայման բոլոր 4 գիրքն էլ միասին) ճանապարհածախք չեն վճարում։ Գինը ուղարկել առաջուց մարկաներով։ Հասցէն՝ Тифлисъ, Семеновская ул., № 9. А. Г. Есаянцу.

(օ. մ.) 975. 10—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

ստացվել և վաճառվում է ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ

„ԱԶԳԱՊԱՏՈՒՄ"

աշխատութեան ՉՈՐՐՈՐԴ ՊՐԱԿԸ

Օտարաքաղաքացի բաժանորդներին ուղարկվեց։ Խնդրվում է Թիֆլիսի բաժանորդներին անձամբ ստանալ գրավաճառանոցից։

Միեւնոյն տեղը վաճառվում է նոյն հեղինակի «ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻ», բ. տպ. 1 ր. — «ՀԱՄԱՊԱՏՈՒՄ» . . . 3 ր. —

«ԱԶԳԱՊԱՏՈՒՄԻ» ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է։

Դիմել՝ Тифлисъ, Центральной Книжной Торговлѣ. 1001. 1—1

Մօսկվայի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՑԻԿ ԽՄԲԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

հրատարակութեամբ լոյս է տեսել երաժշտագէտ երգահան ԵՂԻՇԷ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԻ հեղինակութիւններից՝ № 1

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՕՐՕՐՔԻ ԵՐԳԸ

ձէներգ դաշնամուրի նուագակցութեամբ, տ. 5. № 4. Գինն է 50 կ.։

Տպագրվում է նոյն հեղինակի № 2

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

երգի և դաշնամուրի պարզ նուագակցութեամբ, տ. 6. Գինն է 60 կ.։

Դիմել՝ Москва, Армянскій пер., д. Армянской церкви, кв. № 11. П. С. Багратяну.

(հ. կ.) 3. 4—1

ՔԱՄԱԼԵԱՆՑ Ս. դպրի

ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐ

Կրօնի գիրքը. Թարգմանված Վենետիկի հայրապետից, գասընթացը մինչ. դպրոցների Գ. ԴԱՍԱՐԱՆԻ և ծխական դպրոցների Դ. ՏԱՐՈՒ 160 էջ, գինը 40 կ.։

Դիմել Թիֆլիսի գրախանութներին, ուր վաճառվում են կրօնի միւս գրքերը. Ա. տարի 10 կ., Բ. տարի 20 կ., Գ. տարի 35 կ., «ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ» 40 կ.։

(կ. հ.) 995. 5—1

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

„ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ"

Գրական ժողովածու

100-ամեայ յոբելեանի առիթով Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութեան և 25-ամեայ յոբելեանի «Հանդէս Ամսօրեայի» խմբագրութեան։

«Յուշարձանը» 435 մեծադիր էջերի մէջ մի գեղեցիկ հատոր է, որը տալիս է Վիէննայի Մխիթարեանների գրական գործունէութեան վրա համառօտ ակնարկ, և ապա 40 զանազան յօդուածներ՝ հայոց պատմութեան, մատենագրութեան, լեզուի, ազգագրութեան և այլ հարցերի վերաբերեալ, որոնք գրվել են 40 հայ և եւրոպացի գիտուններից։ «Յուշարձանը» զարդարվել է նաև 60 պատկերներով։

Գինն է 40 ֆրանկ=16 ռուբլի. «Հանդէսի» բաժանորդների համար 30 ֆ.=12 ր.։

«Յուշարձանի» զուտ շահը յատկացվելու է «Հանդէս Ամսօրեայի» ֆօնդին։

Դիմել՝ «Մշակի» խմբագրութեան կամ «Հանդէս Ամսօրեային»՝ Rèdaction de la Revue «Handes Amsorya», ВѢНА (Австрія) Mechitharistengasse 4.

(ե.) 967. 3—2

„ՀԱՍԿԵՐԻ" ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՕՆ

Լոյս տեսան

1) ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ. «Պահ մը տուրկ և Ազատութիւն» 5 կ.
2) ՍԷՑՐԻ. «Նոր վարժուհին» 5 կ.
3) ՍԷՑՐԻ. «Ես իշխան եմ» 5 կ.
4) ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ. «Գաղտնիք» 5 կ.
5) Ժ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ. «Փնթի»
Գ. ՇԱՀ-ՊԱՐՈՆ «Գող—սիրտը դող» 5 կ.
6) ՏԻԿ. ՄԱՐԳԱՐԻՏ. «Դասարանում» 5 կ.
7) Ց. ՔԵՕՍԵԱՆ և Ստ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ. «Քեռին» 5 կ.
8) ԳԼԱԶՈՒՆՕՎ. «Տիկին Սիրան» 5 կ.
9) ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ «Քաջ գիներներ» 8 կ.
10) Կ ԼՈՒԿԱՇԵՎԻՉ «Ծաղիկների մէջ» 12 կ.
11) ՖԷՐՐՕ. «Տօնի համար» 10 կ.

Պահեստը՝ «ԳԻՐ» գրավաճառանոցում։

(30,4,6,13,) 977. 5—3

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

Սպէրմին-Պէլիով օգտվող հիւանդներին աշխատում են խաբել մեծախօսում բէկլամներով սերմային երկաթից պատրաստված հեղուկների մասին, ըստ որում այդ բէկլամների մէջ անամօթաբար խեղաթիւրում են փաստերը և ծանօթացնում են լինում եւրոպական գիտնականների անուան և աշխատութիւնների վրա, մինչդեռ այդ գիտնականները երբէք չեն տեսել այդ պրէպարատները։ Մենք մեր պարտքն ենք համարում նախազգուշացնել հիւանդներին այդ մակոյթներից, որովհետև նրանք՝ չունենալով ոչ մի առնչութիւն Սպէրմին Պէլի հետ՝ շատ անգամ պարունակում են իրանց մէջ հակառողջական նիւթեր։

Նեվրաստենիայի, սեռական թուլութեան, զառամութեան, իստէրիկայի, Նեվրալգիայի, սակաւարիւնութեան, թոքախտի, սիֆիլիսի, սնդիկային բժշկութեան հետեւանքների, սրտի հիւանդութիւնների (շաքարախտ, սրտի պնդանօթութիւն, սրտի բաբախում, պէրեբոյ, միօկարդիտ), զարկերակի կարծրացումի, ալկոհոլիզմի, ողնածարի հիւանդութեան, կարուածների, հիւանդութիւնների առաջացած թուլութեան, յոգնածութեան և այլ հիւանդութիւնների ժամանակ միայն Սպէրմին-Պէլի գործածութեամբ կարելի է հասնել այն փայլուն հետեւանքներին, որոնց մասին վկայում են ամբողջ աշխարհի յայտնի գիտնականների և բժիշկների գիտութիւնները։

Հարկաւոր է ուշադրութիւն դարձնել **ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ** անուան վրա և մերժել բոլոր մակոյթները և հեղուկները զանազան անուններով, որոնց անպէտքութեան մասին հրատարակված է առանձին բրօշիւր, որն ուղարկվում է ձրի՝ Սպէրմինի մասին եղած նորագոյն գրականութեան հետ միասին։

ՍՊԷՐՄԻՆ ՊԷԼԻՆ ԿԱՐԵԼԻ Է ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱՏՆԵՐՈՒՄ ԵՒ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՄ։

ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКІЙ ИНСТИТУТЪ

Профессоръ Д-ръ ПЕЛЬ и С-ья

Поставщики Двора ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

(П. 1467) 12—1

ԼՕՁ քաղաքը գնացողներին առաջարկվում է հետեւեալ առաջնակարգ նոր հիւրանոցը

„ՊԱԼԱՍ-ՀՕՏԵԼ"

Նորագոյն ճարտարապետ. տեխնիկայի ասպարիզում կատարելութիւն ներկայացնող մի շէնք, 150 հատ շքեղ կահաւորված համարներ՝ օրը 1 ռուբլուց սկսած, գրասեն տեսարան դէպի լայնարձակ այգին, կրկնակ դռներ, մաքուր ջուր, տէլէֆօն, կենտր. տաքացում, էլեքտր. լուսաւորութիւն, վերելակ մեքենայ և այլն։ Հիւրանոցին մօտ գտնվում են՝ էլեքտրաքարշի կայանը, պօստ-հեռագրական գործակալութիւնը, ընթերցարան, երաժշտական դահլիճ, ճաշարան և վարսավիրի խանութ։

(14,24) (Л. 17023) 3—1

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՆՑԵԱՆԻ

կազմած դասագրքերը

«ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ» 1 ր.
«ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ» պատկ. 50 կ.

Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին,

«ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԻ» պահեստը «Գիր» գրախանութում։

(կ. հ.) 996. 5—1

Желѣзный рядъ, 13.

ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ Է

Մի խանութ նկուղով

Պայմանների մասին հարցնել նոյն տեղը՝ Բզնունուն։

(30, 4) 971. 3—3

Առեւտրի եւ Արդիւնաբերութեան Մինիստր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միխայէլեան պր. 24/4. Տէլէֆօն № 976.

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն։

Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ։

Գործնական պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձեւով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նիւթերն առնվում են բէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկական, բանկային և գործարանական). 2) Առեւտրական Թւաբանութիւն. 3) Քաղաքատնտեսութիւն. 4) Օրէնսգիտութիւն (առեւտրական իրաւունք, մուրհակի կանոնադրութիւն). 5) Առեւտրական Թղթակցութիւն. 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա. 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավառ ձեռքի ուղղումը). բ.) ոչ-պարտադիր. 1) Օտար լեզուներ. 2) Ստացագրութիւն. 3) Դակտիլօգրաֆիա (ռեմինգտոն և ուր. և 4) Առեւտր. Թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Պարապմունքները կատարվում են դաս-դաս։ Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է երկրորդ զուգընթաց բաժանմունք, որը մանաւանդ յարմար է օտարաքաղաքացիների համար։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—12-ը և երեկ. 4—7-ը։ Ծրագիրը և կանոնները ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։ Կուրսերը ֆիրմաներին յանձնարարում են հաշւապահներ, օգնակ. ներ և առեւտր. այլ ծառայողներ՝ կուրսերի ընթացաւարտներից և իրանց ընդունակութեամբ աչքի ընկնողներից։ (Ընթացիկ տարում կուրսերն ունեցել են 228 ունկնդիր, որոնցից 42 հոգի իգական սեռից)։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առեւտր. գիտութեան կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ

(ա. օ.) 876. 0—20

Հրատարակչական «ՆՈՒԷՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻՆ Ընկերութիւն

Բացված է 1913 թ. բաժանորդագրութիւնը

VIII տարի —— ՀԱՍԿԵՐ —— VIII տարի

մանկական պատկերազարդ ամսագրի

Ամսագիրը լոյս է տեսնում ընդարձակ ծրագրով մշտական աշխատակցութեամբ ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ եւ ԱԹ. ԽՆԿՈՅԵԱՆԻ

1913 թւին «ՀԱՍԿԵՐԻ» ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՆԵՐԸ լինելու են

2 ԳՈՒՆԱՏԻՊ ՀԷՔԻԱԹ, 2 ՊԱՏ ՆԵՐԱՋ ՐԴ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ, 1 ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԻԵՍ, 1 ԲՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՉՐՈՅՑ, 1 ՀԱՄԱՌՕՏ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՍԻՆԵՄՈՒԹԻՒՆ, 4 ՎԷՊԻԿ, ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ, ՁՐՈՅՑ և այլն, 1 պրակ «ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ» ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ կրթութեան հարցերին նուիրված։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԾԱԽՍՈՎ

Տարեկան	4 ր.	Առանց յաւելուածների	3 ր.
Պարսկաստանում	4 ր. 50 կ.	» »	3 ր. 50 կ.
Արտասահմանում	12 ֆր.	» »	9 ֆր.
1906 թ. մինչև 1912 թ. վերջը 22 ր.		» »	15 ր.

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թիֆլիս, Բէհբութեան փող. 25. Тифлисъ, Редакція журнала «АСКЕРЪ». Tiflis (Caucase) Rédaction du journ. «Hasker».

Պատասխանատու խմբագիր՝ ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ

Թիֆլիսում կարելի է գրվել նաև «Գուտտենբերգ» և «Գիր», Երեւանում Պետրոս Յովհաննիսեանի, իսկ Վլադիկավկազում Դէյկարլեանի գրախանութներում և կայսրութեան բոլոր պօստատներում։

(ա. օ.) 989. 5—4

Торговая школа съ правами и Бухгалтерскіе курсы

по программамъ высшихъ Петерб. курсовъ Об. Рас. Ком. Зн.

Ивана Зах. Теръ-Степанова.

Начало занятій въ Торговой 7 января, а на курсахъ 15 января. Михайловскій пр. д. № 53.

(о. м.) 979. 10—5

6 РУБ. въ годъ — Большой литерат.-обществ. иллюстрированный журналъ — 75 к. отдѣльн. номеръ

Открыта подписка на 1913 годъ

Новая Мысль

Ежемѣсячный журналъ, выходящій при ближайшемъ участіи графа Ал. Н. Толстого, Осипа Дымова, проф. В. Н. Сперанскаго и М. Энгельгардта, большими иллюстрированными книжками и заключающій отдѣлы:

ХУДОЖ. ЛИТЕРАТУРА романы, повѣсти, разсказы и стихи оригинальные и переводные.

НАУКА популярно-научныя статьи по вопросамъ науки и философіи.

ИСКУССТВО статьи по литературѣ, живописи, театру, музыкѣ и художественныя репродукціи съ картинъ.

ОБЩЕСТВ. ЖИЗНЬ отраженіе текущей русской дѣйствительности—обществ., политическ. Провинц. обозр. иллюстр.

МІРОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ Полный обзоръ иностранной жизни въ статьяхъ и иллюстраціяхъ.

Въ ближайшихъ книжкахъ журнала будутъ напечатаны произведенія: Д. Айзмана, Осипа Дымова, графа Ал. Н. Толстого, Георгія Чулкова, Бор. Зайцева, Н. Олигера, А. Рославлева, С. Юшкевича и друг.

Подробный списокъ сотрудниковъ печатается въ журналѣ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА на годъ 6 руб. Допускается разсрочка: при подпискѣ 3 р., къ 1 Апр. 1 р. 75 к., къ 1 Іюля 1 р. 50 к. За границу 9 р. Пробн. номеръ—за одинадцать 7 коп. мар.: Подробн. просп.—безплатно. ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ ВО ВСѢХЪ КНИЖНЫХЪ МАГАЗИНАХЪ.

Адресъ редакціи: Москва, Трехпрудный пер., д. Т-ва А. А. Левенсонъ.

Редакторы: Графъ Ал. Н. Толстой и Ник. Архиповъ.

(пл.) 924. 4—4

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный